

Elevens læring i den åbne skole

- En forskningsbaseret erfaringsopsamling fra syv undervisningsforløb i samarbejde mellem ungdomsskole og folkeskole

v. Mette Pless, Center for Ungdomsforskning, AAU

- Kort om baggrunden for projektet: Åben skole og understøttende undervisning
- Tværgående elev-perspektiver fra caseskolerne
- Tættere på de enkelte forløb: Læringsmuligheder og opmærksomhedspunkter

Folkeskolereform: åben skole og understøttende undervisning

- *”I den åbne skole skal eleverne møde virkeligheden uden for skolen: Skolerne skal ud i samfundet, og samfundet skal ind i skolen, så eleverne oplever en sammenhæng og mening, der bidrager til, at de bliver så dygtige, de kan og trives.” (KL 2015:2)*
- *Formålet med understøttende undervisning er ”(...) at bidrage til at hæve det faglige niveau i folkeskolen og at give eleverne lejlighed til i højere grad end i dag at lære på flere forskellige måder og arbejde med og blive anerkendt for et bredere udsnit af deres evner og interesser. Det skal bl.a. ske gennem en højere grad af kobling mellem teori og praksis i undervisning, som tager udgangspunkt i virkelighedsnære problemstillinger, der af eleverne opleves som relevante og interessante.” (UVM 2015)*

Forskningsspørgsmål

- *Hvordan bidrager de forskellige undervisningspraksisser, som kommer ud af mødet med den åbne skole, til forskellige elevers læring?*
- *Hvordan indgår de konkrete undervisningsforløb i elevernes øvrige læringsudbytte og trivsel?*
- *Hvilke anbefalinger kan der formuleres på baggrund af caseskolernes undervisningsforløb*

Forskningsdesign

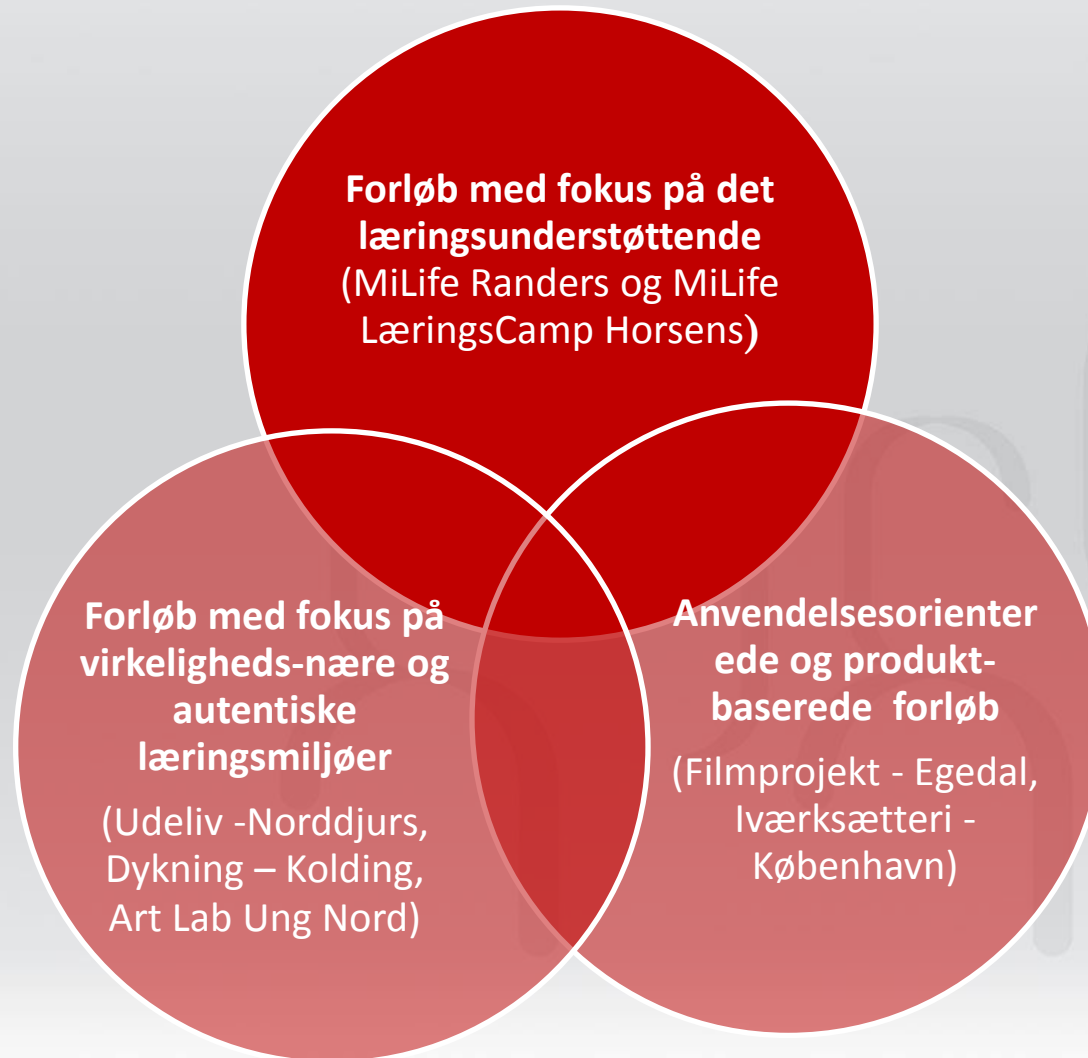
- Miniworkshop med koordinatorene og ledere fra caseskolerne
- Undervisningsmateriale mm. fra caseskolerne

På alle 7 caseskoler:

- Fokusgruppeinterviews med elever i udskoling (4-6 elever)
- Interviews med undervisere, koordinatorene o.a. fagprofessionelle
- Observation af undervisning (1 dag)

Centrale begreber i relation til åben skole

- Anvendelsesorienteret undervisning
- Virkelighedsnær undervisning i 'autentiske' læringsmiljøer
- Læringsunderstøttende undervisning



- Et positivt afbræk fra skolehverdagens rutiner
- Et frirum fra bedømmelse og vurdering

Jeg synes også i faglige timer, hvis man får stillet et spørgsmål, kan man være bange for at svare forkert. Men her, der er ikke rigtigt noget forkert svar, der er kun forskellige rigtige svar, så det er meget nemmere, og man svarer ikke forkert på samme måde. (Elevinterview. Randers)

Underviserne:

- Anderledes lærerfaglighed; professionalisme
- At møde eleverne 'der hvor de er' – og i øjenhøjde

Elevernes indbyrdes relationer:

- at komme tættere på hinanden – et bedre sammenhold

Tættere på forløbene

Forløb med fokus på virkelighedsnær undervisning i autentiske læringsmiljøer

Altså, jeg tænker, at kulissen for at skabe noget læring er rigtig god og det er blandt andet derfor – at der er højt til loftet. Jeg synes også, at når man lader dem tage ansvar for noget læring, så sker der noget ude i naturen, som er ret uventet og som i min optik er ret positivt. (...)

(Underviser)

Kobling mellem teori og praksis:

Jeg synes, det er nemmere at forstå sådan nogle faglige ting, når man har det foran sig. De fortæller også noget fagligt om det, mens man står og er i gang med det (...).

(Elevinterview, Norddjurs)

...

- **Fordybelse og flow:**

(...) omme på skolen, der er det meget sådan, nu skal I gøre det her, og nu skal I gøre det her, og det er bare at gå i gang lige nu, I har ti minutter til det eller et eller andet, og det er sådan, vi føler os meget pressede. Her er der sådan god tid, og man kan ligesom gøre sig umage og være grundig, det kan man ikke rigtig omme i skolen, fordi der er meget presset tid.

(Elevinterview, Odense)

- **At tænke kreativt: Åbne læreprocesser:**

Ja, jeg har lært at der ikke er noget, der kan være forkert, man behøver ikke sådan at tænke over, ej, men er det nu rigtigt, fordi man ved, det er rigtigt, og så at være mere kreativ, sådan at tænke mere kreativt. (elevinterview, Odense)

De virkelighedsnære forløb i autentiske læringsmiljøer understøtter:

- Elevernes nysgerrighed og undersøgende tilgang til det faglige indhold
- Elevernes oplevelse af meningsfuldhed og relevans i undervisningen
- Elevernes fordybelse og erkendelse gennem kreative læreprocesser

Opmærksomhedspunkter

- Kobling mellem aktivitet, dialog og refleksion
- Understøtte kobling mellem læring i ungdomsskolen og folkeskole

Anvendelsesorienterede og produktbaserede forløb

Ansvar og samskabelse:

Jeg har lært meget om at have mere fokus på mine ting og sådan noget. På grund af jeg er instruktør, så skal jeg tænke på alle folk hele tiden, og jeg har også været mere god til at være i gang, i stedet for bare at holde en lille pause, det får man ikke tid til, for det meste.

(Elevinterview, Egedal)

Frihed og afprøvning:

I det her fag får man bare lov til at komme ud med alle sine ideer og få det lavet. Mens i de andre fag, så får du jo at vide, hvad du skal lave i en bog eller et eller andet, så her får man lov til at give slip.

(Elevinterview, KKU)

De anvendelses- og produktbaserede forløb understøtter:

- Elevernes samskabelse, involvering og engagement i undervisningen
- Elevernes oplevelse af sammenhæng mellem teori og praksis gennem arbejdet med udformning af et konkret produkt

Opmærksomhedspunkter

- 'Åbne' og elevinvolverende læringsforløb kræver **både** klasserumsledelse og elevinddragelse
- Fokus på deltagerforudsætninger
- Samarbejde mellem folkeskole og ungdomsskole

Læringsunderstøttende forløb

Det sociale læringsmiljø i klassen:

Line: Jeg synes i hvert fald, vores klasse har fået et meget bedre sammenhold efter denne her uge. Vi er blevet meget mere åbne alle sammen i klassen, også når vi sidder i rundkreds og snakker, så er der flere, der snakker, som måske ikke plejer det. (Elevinterview, Randers)

Faglig mestring, selvtillid og vedholdenhed:

- Jeg har lært mere om mig selv, altså at jeg kunne noget mere fagligt, end jeg selv havde troet.*
- Vedholdenhed har jeg også lært, at jeg bare skal blive ved og ved, selvom det godt kan være hårdt, skal jeg bare blive ved, fordi jeg kan godt. (Elevinterview, Horsens)*

De læringsunderstøttende forløb skaber mulighed for at arbejde med:

- Elevernes faglige kunnen, mestrings-strategier og bredere sociale kompetencer
- Det sociale læringsmiljø i klassen
- At (gen)skabe faglig selvtillid og motivation hos elever med faglige udfordringer

Opmærksomhedspunkter

- Fokus på overgange og koblinger til folkeskolehverdagen. Hvordan fastholdes positivt udbytte?
- Vigtigt at læringskoncepter ikke blot 'kopieres' – men tilpasses elevgruppens forudsætninger og udfordringer

- Undervisningsforløb, som adskiller sig fra folkeskolehverdagen og som ikke har samme fokus på præstation og karakterer skaber mulighed for åbne og undersøgende læreprocesser
 - Undervisningsforløb, som har fokus på virkelighedsnære og anvendelsesorienterede problemstillinger – understøtter elevernes oplevelse af mening og 'retning' i undervisningen
 - Undervisningsforløb med læringsunderstøttende elementer - understøtter elevernes faglige progression og mestring, samt understøtter det sociale læringsmiljø i klassen
- ⇒ **Men væsentligt at overveje**
- hvordan forløbene kan kobles til almenundervisningen så der skabes kontinuitet og sammenhæng i de unges læreprocesser
 - Hvordan kan det foregå med blik for de særlige styrker og perspektiver, der udgør ungdomsskolens tilgang til læring